

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Értesítés.*)

Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya, támaszkodva az 1876. ápril 10-én tartott közgyűlés 68. jk. sz. a. hozott határozatára és saját kertészeti szakosztályának indokolt jelentésére, ezennel közhírré teszi, hogy egyleti köztelkén a házi kezeléssel fel fog hagyni s ezen közel 14 holdas kertjét 1877-ik év ápril 1-től kezdve az alábbi feltételek alatt szakértő vállalkozónak óhajtja kiadni, úgy mint:

1. Az erdélyi gazdasági egylet a maga tulajdonjogát csorbitatlanul és teljes mértékben fenntartja.

2. Vállalkozó köteleztetik a gyümölcsfa- és szőlőtenyésztést a keresletnek megfelelőleg gyakorolni, a fajok valóságáért jótállani s az egylet által első sorban termelésre ajánlott fajokból csemetéket és szőlővesszőket tömegesen előállítani.

3. A 2. pontban jelzett cél elérése végett köteles a vállalkozó egy hold faiskolát alma, körte, szilva, meggy és cseresznye számára fenntartani, azt 200 öles táblákra 8 évi turnusra felosztani, az őszi és kajszinbaraczk számára külön 400 ölet 4 táblában 4 évi turnussal berendezni, mely

*) Teljes tisztelettel kérjük erdélyrészi, valamint szakbeli lap társaink t. szerkesztősegeit, sziveskedjenek fenti értesítést az ügy érdekében téjltartalmulag közölni. Szerk.

faiskolákban az említett tömeges előállítás eszköz-lendő.

4. A többi ajánlatos fajok oltó galyak árusíthatása céljából anyafákban tartandók fenn, miért is külön anyafakert lesz a bérleti idő alatt legalább 200 anyafával beállítandó és fenntartandó, új fajták kipróbálására pedig legalább 20 fajfa lesz rendelkezésre bocsátandó.

5. A borszőlő-vessző termelésére szánt, jelenleg 3 holdat tevő terület egyelőre fenntartható, a fajok azonban az igazgató választmány és vállalkozó közös megegyezésével meg is változtathatók, a kereslet apadása esetén pedig a terület is kisebbre szorítható.

6. Az asztali szőlő táblák területe fenntartandó, esetleg a kereslet igényei szerint szaporítandó.

7. Az ezek levonásával fennmaradó földterület, kerítésen belül és kívül a vállalkozónak tet-szés szerinti használatára marad fenn.

8. A köztelken levő összes épületek díjtalanul a vállalkozó használatába mennek át, ki azokat tűz ellen biztosítani s a kerítéssel együtt jó karban tartani tartozik.

9. A leltári tárgyak, a mennyiben vállalkozó azokat átvenni óhajtáná, jegyzék mellett adandók át és a bérleti idő elteltével vagy természetben és jó karban visszaszolgáltatandók, vagy pénzürtékük szerint megtérítendők.

10. Minden a köztelken előállított termés

csakis e czég alatt: „Az erdélyi gazdasági egylet köztelkéről Kolozsvártt“ árusítható el, mely czég alá vállalkozónak szabadságában áll vállalkozói minőségének határozott jelzésével nevét is jegyezni.

11. A bérleti idő nyolcz évig, azaz 1885 évi martiushó 31-éig tart, melynek lefolyásával tartozik vállalkozó a megállapított faiskolai- és szőlőterületet rendszerint beállítva a tulajdonos egylet rendelkezésébe visszabocsátani.

12. Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának elengedhetetlen feltétele, hogy a vállalkozó oly szakértő egyéniség legyen, kinek jelleme, multja és képzettsége teljes biztosítékot nyújtson arra nézve, hogy az egylet fent elősorolt céljai tökéletesen el fognak éretni.

Szíves ajánlatokat írásban és zárva folyó 1876. évi decemberhó első napja déli 12 óráig az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala Kolozsvárt fogad el, mely kívánatra szóval és írásban részletesebb felvilágosítással is szolgál.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt 1876 szeptemberhó 13-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor,

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Műkedvelés a pomológiában.

(Báró Babó után.)

„Pomologus“ alatt általában véve oly egyéniséget értünk, ki gyümölcstermeléssel foglalkozik, ha pedig azt mondjuk „tudományos pomologus“ akkor oly embert értünk alatta, ki életfeladataul tűzte ki, hogy minél több gyümölcsfajt megismerjen. A gyümölcs előállítását, vagyis a gyümölcstenyésztést gyakorlati, a fajismét tudományos résznek tekintik.

Ezen megkülönböztetés úgy látszik azon viszonytól van kölcsönözve, melyet a botanika oly ágakkal szemben elfoglal, melyek a gyakorlati élet számára növényeket mivelnek vagy más módon értékesítenek. A tudományos pomologia a gyümölcészetben a botanikát akarja képviselni, miglen a gyakorlati gyümölcstenyésztés a növénytermelést.

A tudomány fogalma nagyon messzeható és

a legkülönbözőbb módon magyarázható. A szó szoros értelmében ugyanis mindazt, a mit valaki egyáltalában tud, ugyanazon egyén tudományának lehet nevezni, a cipész, szabó, különös tudással bir, mely szerint dolgozik és ennél fogva ily értelemben véve tudományát sem lehet tőle megtagadni.

A tudománynak egy más szokásosabb fogalma a kutatásban áll, ha valaki nem munkálkodik egy bizonyos termelési ágon belül egyaránt tovább, hanem tisztán avval foglalkozik, hogy abban ujat keressen. Igaz, hogy nagyon gyakran a szakmák is különbséget tesznek és így például kételkednek abban, hogyha a gyümölcsfának új metszési módját kívánjuk kikutatni, hogy valjon ez tudomány-e? miglen oly szakok, melyek az egyetemen közvetlenül képviselve vannak, feltétlenül tudományosoknak tekintetnek.

A tudomány legmagasabb fogalma a közvetlen cél nélkül való kutatásban rejlik, azaz a nélkül, hogy szem előtt tartanánk azt, valjon a lelet értékesíthető lesz-e az emberiség javára vagy sem! Igaz, hogy végül minden alkalmazásra talál, ha egyébre nem is, ugy bizonyos, közvetlenül nem hasznosítható tárgy magyarázatául szolgál, mi által az emberi tudás általában gazdagodik.

A tudomány mellett — mely kifejezés, mint láttuk, nagyon különböző fogalmakat egyesít — sokszor az anyagnak tudományos tárgyalását is halljuk emlegetni, ilyenek kell lennie egyrészt az oktatásnak, másrészt azouban a gyakorlatot is tudományos alapon kell végrehajtani; azaz ugy tanításnál, mint gyakorlatban, fel kell használni mindazt, a mi az emberi tudás különböző ágaiban a mai napig rendelkezésünkre áll.

Nem itt látom helyét annak, hogy megvilágítsam, a valódi tudomány mely kifejezéssel lesz helyesen megjelölve, csak annak megvizsgálását tűztem magam elé, hogy valjon a gyümölcészetet hová soroljuk, mert a jelenleg ugyan általános beosztást „tudományos pomologia“ és „gyakorlati gyümölcstermelés“ én részemről nem tarthatom korszerűnek.

A változványokról szóló tan a hasznos növényeink műveléséről szóló előadásnak rendszerint csak egy részét képezi, az illető munkákban mindig

felsorolva találjuk a botanikai fajt (species) és e mellett csak azon változványokat, melyek hasznosaknak bizonyultak, külön „kenderfaj-tudományt“ vagy „burgonyafaj-tudományt“ s a t. nem ismerék. Megengedem, hogy a gyümölcs- és szőlőtermelésben számos változvány felette nagy szerepet játszik és hogy nagyon hasznos az értékes fajokat ismerni, de azt semmikép belátni nem tudom, hogy miért kell abból egy külön tudományt faragni. Én tudomány alatt — eltekintve minden beosztási indoktól — exact tudást értek és vitatom azt, hogy ez változványoknál egyáltalában lehető lenne; a botanikus meghatározza a fajokat, megállapítja a rendet és családot, mert az alakok állandóságában szilárd alappal rendelkeznek, a pomologus azonban csakis változó alfajokkal foglalkozik, a meghatározásra nincs biztos alapja és soha nem végez mert egyáltalában könnyebb új fajokat előállítani, mint a régieket eredeti valóságukban megtartani. Azonkívül a változványoknál expositió, sőt a fa egyes része szerint, melyről a gyümölcsöt leszakítjuk, az alakok gyakran változnak, úgy hogy az ismertető jelek ugyszólván kezünk alatt vesznek el. Exact rendszeresség ennél fogva lehetetlen, mert hol az alakok annyira egymásba folynak, hol a meglevő különbségeket oly kevéssé lehet megállapítani, ott bár megközelítőleg helyes systematikát beállítani nem lehet.

Daczára e lehetetlenségnek, a legderekabb férfiak munkálkodnak az ugynevezett pomologiai tudomány terén, a gyümölcsfajokról rendszeresen beosztott munkáink vannak, vastag kötetek töltik be pomologusaink könyvszekrényeit, de hogy valaki valamit determinálni tud-e, hogy biztosan mondhatja-e, hogy a szóban forgó gyümölcs csakugyan a megtalált leíráshoz teljesen hasonlít-e, az már egészen más kérdés; — ábrák, képek, leírások többnyire nem képesek a kívánt fajról kellő felvilágosítást adni. Ha aránylag kevés fajjal és névvel volna bajunk, akkor tán csillámlanék még egy kis remény, de az alma és körtefajok ezrei, a köszméték tenger-sokasága s a t. a rendszerességet, a szortirozást lehetetlenné teszik.

Kevés ember van, ki száznál több alma- és száznál több körtefajt határozottan felismerni képes volna, a mi azontul esik, azt talán csak egyes, ki-

válóan képesített különböztetheti meg, de már ez sem azon biztossággal, mely meggátolhatná, hogy két elsőrangú pomologus véleménykülönbségre ne jusson. Az ezer és ezer fajnak szebbnél szebb leírása nem bizonyíték, mert épen ez az, a mit a gyümölcs különböző fejlődése és az alakok állhatatlansága miatt, exacte véghez vinni nem lehet.

A gyümölcs megnyerően szép, szívünk örvend a gyönyörű látványnak és alig hiszem, hogy valami az embert méltóbb bámulatra ragadhatná, mint egy festői gyümölcseivel dúsan rakott almafa. Nem esdálkozom azon, hogy főleg azon gyümölcs iránt, mely huzamosabb ideig tart, bizonyos előszeretettel viseltetnek, mely egyeseknél egész a műkedvelésig fokozódhatik. Ha értelmes emberek ily diletantizmust üznek, vajon nem lehet-e ezt tudományvá emelni? Reájuk nézve csakugyan kellemes tudomány, mely azonban valódi exact tudománnyal nem lesz felcserélhető; megvagyok különben győződve, hogy ha a gyümölcs nem tűnne ki annyira szépsége által és ha a pomologusoknak csupán krumplival kellene bajlódniuk, a gyümölcsök fajisméje korántsem emeltetett volna egy külön tudomány rangjára.

Azonban e kifejezés „tudományos pomologia“ a fajismére nézve meg fog állani, daczára itt kifejezett gyenge kételyeimnek, mert már annyira meg van gyökerezve, hogy tán egyik másik merész pomologus már azon időt is közeledni látja, midőn az egyetemen jog és orvostan mellett a pomologiai tudomány is egyenjogú leend!

Ha a fajismében a tudományt meg nem lelem, annál inkább találom meg abban, mit eddig gyakorlati gyümölcstenyésztésnek neveztek. Ha bármely növénynek miveletéhez fogunk, annak életét és életszükségeit tüzetesen kell ismernünk, ezen ismeret mindaddig gyakorlati tapasztalatokra fog szorítkozni, míg képesek nem leszünk e tekintetben is teljesen megbízható természettudományi adatokat rendelkezni.

A gyümölcs termelésében, a gyakorlati gyümölcstenyésztésben, eddig fájdalom csakis a gyakorlati tapasztalas áll mellettünk, miről minden gyümölcsezési kézikönyv biztosságot tesz. Avagy van-e pontos adatunk a trágyáról, mely természetesen csakis részben az illető talaj, részben az illető

gyümölcs testének, valamint azon gyümölcstermékeknek, melyeket nyerni akarunk vegybontásán alapulhatna? Vagy szereztünk-e már biztos tudomást a gyümölcsnövény élettani jelenségeiről, holott csak ezeknek alapján lesz a helyes kezelés télenyáron lehetséges?

És vajlon mit tudunk a gyümölcs értékesítéséről? Hogy aszalvány és iz készül, ma már nem elég, chemiai alapra van szükség, melyen tovább építhessünk. Az egyes szőlőfajok alkalmazhatósága tisztán a lényegesebb alkatrészek vegyi meghatározásán alapszik. És a számos gyümölcsváltozvány vajlon minő vegybontásaival rendelkezünk? Kereken kimondva, semmifélel, mert az a kevés, a mi létezik, annyira egyedül áll, hogy az almafajok belértékének összehasonlítása p. o. az izkészítés szempontjából is merőben lehetetlenné válik.

Vajlon miért keresnek mesterséges tudományt a pomológiában, midőn a valódi tudomány oly közel áll? Hagyjuk meg isten nevében a „gyakorlati gyümölcstenyésztés“ kifejezést, de ezen gyakorlati termelést tudományosan kezelni, mindazon segédesszökt, melyet ma a természettudománytól kölcsönözhetünk a gyümölcstenyésztés javára hasznosítani, a termelés minden jelenségét tudományosan

feldolgozni, ezt nevezem én „pomologiai tudománynak“ és egy valódi botanikus sem fogja ezen törekvéseket — mint azt a fajismeier öröklődésekre nézve teszik — elítélni.

Világért sem azt akarom evvel mondani, hogy a fajisme teljesen zárassék ki, hanem az egész gyümölcstenyésztésnek csak egy részét látom benne. Azonban ezt is úgy képzelem magamnak, hogy ezen fajisme főleg csak a legjobb és leginkább használható fajokra kellene hogy szoritkozzék, az ugyszólván csak „tudományos érdekekkel biró fajok“-at, melyeknek értékük nincs, határozottan kizárnám. Ezen értékes fajok kezelésénél ismét arra is kevesebb sulyt fektetnék, hogy ennek vagy amannak ekkor és ekkor jól izlettek-e; hanem főleg arra, hogy minő vegyi tulajdonságokkal birnak és hogy annálfogva mely módon lesznek legczélszerűbben értékesíthetők. Miveleti növényeink minden változványánál „feledni“ kell tudnunk, azaz azt, mit nem használhatunk, mit a jobb kiszoritott, többé tanulmányaink tárgyává ne tegyük. Mert mindent megtartani akarni, a mi egyáltalában valaha létezett, sem gyakorlati, sem tudományos értékkel nem bir, az mindig csak a dilettantizmus szerepe marad!

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1876 aug. 7-én.

133. A julius hó 3-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyve — észrevétel nélkül hitelesített.

134. A julius hó 9-én tartott r. k. választmányi ülésnek jegyzőkönyve — észrevétel nélkül hitelesített.

135. Miniszterium 10770 sz. a. tudatja, hogy a későbbben fejlődő nemesebb vérü lovaknak betöltött hat éves korukig a fényüzési adó alól való felmentésére szóló kérvényünknek egyelőre csupán azért nem szerezhethet érvényt, mivel az alkotott törvénynek ily kisebb változtatását novelláris uton czélszerűnek nem látja. Ha azonban a fényüzési törvény általánosabb szempontból esetleg tárgyalás alá kerülne, akkor látja idejét, hogy az egylet javaslata törvényerőre emeltessék és ez által a nemesebb vérü tenyésztés érdekei megóvassanak, addig is köszönetet mond az egyletnek ügybuzgóságáról tanuskodó előterjesztéséért — tudomásul szolgál.

136. Borbély Károlina a 233 frt 32 kr kamathátralék átvételét nyugtatja — a nyugta a pénztárhoz tételik át.

137. Selmeczányai könyvkiadó Joerges Ágost a Dr. Nyári Ferencz által irt szőlészeti s borászati kézi könyvet az egylet figyelmébe ajánlja s a tagoknak kedvezményi áron hajlandó átengedni — miután a munka szakértő bírálók vélemény-

nye szerint is kitünő, annak megszerzése az érdeklődő t. közönségnek az „Erdélyi gazda“ hasábjain ajánlatni fog.

138. Ügyvéd Dr. Melas Henrik egy hosszabb levélben a szemére vetett mulasztás vádját újból is elutasítani igyekezik — jöllehet Dr. Melas jelen válaszában sem érinti azon sarkalatos pontot, hogy a segesvári pénzüzetek miért nem kamatoztatták alapszabályaik értelmében a náluk elhelyezett pénzeket és így mulasztását elfogadhatólag menteni nem tudja; választmány a kellemetlen kérdést tovább szellőztetni nem kívánja s az ügyet befejezettnek tekinti, miről Dr. Melas is a fentiek felsorolásával értesítendő lesz.

139. Báró Bornemisza Tivadar az iránt keresi meg egyletünket, hogy eszközölné ki választmány számára miszerint ő egy a nmlgu miniszterium által nékie használat végett átengedett buza kapáló gépet illő áron megvehessen — választmány hajlandó egy a nmlgu miniszteriumhoz intézett ez ide beküldött folyamodványt pártolólág felterjeszteni s midőn kérvényezőt erről értesíti, egyszersmint felkéri, hogy az illető kapáló gép munkaképességéről és sikerességéről rövid jelentést tenni ne terheltelessék.

140. Szőlészeti vándortanár Fekete Pál jelentést tesz a szőlőfagy után tett észleleteiről — a nmlgu miniszteriumhoz felterjeszteni s a lapban közölni fog.

141. Titkár jelenti, hogy rövid uton vett értesülése szerint egyletünk alapító tagja Pataky Miklós meghalt — sajnos tudomásul szolgálván, egyleti pénztárnokkal közöltetni fog.

142. Kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet igazgató-sága 321 sz. a. az 1876⁷-iki tanévre alapítványi és szabad helyekért folyamodók kérvényeit teszi át — Az alapítványi helyekért folyamodók közül kijelöltettek: Gáspár József, Pataky József, Csernátoni Olivér, Székely János, Málnási Ferencz, Balogh Gergely, Ákoncz Márton, Szabó Gábor, Jánosy Victor, Polgári Jenő és Nagy Lajos összesen 11. A 28 folyamodó közül 8 mint magyarországi születésű tekintelbe vehető nem volt, a szabad helyért folyamodó 3 egyén elfogadásra ajánlatik.

144. Egyleti titkár ajánlja, hogy a lapokban hirtetett Mainstay angol búzával kísérlet tétessék — választmány mindaddig kísérletbe bocsátkozni nem óhajt, míg a szóban forgó búzafaj értékéről bővebb tudomást nem szerez.

147. Pénzügyigazgatóság 23190 sz. a tudatja, hogy a pénzügyminiszterium 33525 sz. a. k. rendelete szerint az egyletnek a nemesebb fajú lovak hat évig terjedő adómentességük iránti kérelme nem teljesíthető — tudomásul szolgál.

148. Egyleti titkár f. évi augusztus 24—29-éig terjedő szabadságidőt kér és egyszersmint felkéri a választmányt, hogy a statisztikai kongressusra utját Szeged felé vehesse, hogy az ottani kiállítást megtekinthesse — a szabadságidő és a szegedi kiállítás meglátogatásának engedélye megadatik.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A bennünket érdeklő szegedi kitüntetések.

III-ik csoport.

Mezőgazdasági termények és félkészítmények.

Szent-Erzsébet község, szép buza és babért, érdemérem. Kis-Toronyk., szép buza, rozs és árpaért, érdemérem. Nagy-Csűr k., szép buza és babért, érdemérem. Szelindek k., szép búza és rozsert, érdemérem. Hutter Sámuel Kolozsvárt, méhkasért, emlékérmét.

V. csoport. I-ső alcsoport: borok.

Erdélyi pincze-egylet Kolozsvárt, kitünő palackkérett kivitelképes józú boraiért, érdemérem. Báró Apórád Károly, kitünő riesling boráért, érdemérem. Ifj. báró Kemény György, Torda, kitünő jó zamatu boraiért, érdemérem. Lengyel Ádám Torda, kitünő jó zamatu boraiért érdemérem. Dr. Wolff Torda, kitünő józamatu boráért érdemérem. Szabó Sámuel Torda, kitünő tisztaizü boráért érdemérem. Gombos László Torda, tiszta jó boráért érdemérem. Gerendy István Sövényfalva, kitünő palackkérett kivitelképes boráért, érdemérem. Küküllőmegyei gazd. egylet, jó boráért, érdemérem. Grofner Katalin Nagy-Szeben, jeles tiszta boráért, érdemérem. Rediger Samu, Torda, jeles ruländer boráért, érdemérem. Jikelli József Nagy-Szeben jó asztali boráért, érdemérem. Ekkert Lajos N.-Szeben, jó tiszta boráért, érdemérem. Schenker György, N.-Szeben, tiszta jó boraiért, érdemérem. Jikelli Károly N.-Szeben, tiszta jó boraiért, érdemérem. Schuster József,

N.-Szeben, jó asztali boráért, érdemérem. Emlékérmét nyert: a küküllőmegyei gazdasági egylet gyűjteményes kiállításának minden egyes tagja.

2-ik alcsoport: szesz és likörök.

Leonhardt János Segesvár, jeles versenyképes likörökért, érdemérem. Velicska Lajos Bábolna, jó silvóriumért, érdemérem. Emlékérmét nyertek: Theil József N.-Szeben. Sittl M. N.-Szeben, Schenker György N.-Szeben.

VII. csoport. Butor, háztartási és házi iparczikkek.

N.-Szebeni gazdasági egylet, emlékérem.

XII. csoport. Közmivelődési tárgyak, tanszerek, tudománytárgyak.

Brassay (Kronstädter) József, gyümölcsész Kolozsvárt, a benyújtott kéziratban levő gyümölcsészeti műveirért, emlékérem.

Pótbírálatok.

Velicska Lajos Bábolna, kockakövekért, érdemérem. Velitska Lajos, Bábolna, fehér bivalyaiért, érdemérem.

*

A hazai bor- és szesz-ipar körül szerzett érdemekért érdeméremmel jutalmaztatott: Eöry Tivadar, az erdélyi pinczeegylet titkára, az erdélyi borkivitel emelése körül szerzett érdemei elismerésül.

E G Y V E L E G.

* Nagy halottunk, felejthetetlen elnökünk néhai gróf Mikó Imre kegyeletos emlékének megőrzésére egy rendkívüli számot állítottunk össze, melyet mai lapunkkal egyidejűleg vesznek kézhez t. olvasóink.

Az „Erdélyi Gazda“ szerkesztősége.

* Kérem. Ki lenne oly szives, az orsz. magyar gazdasági egyesület istvántelki földmivessziskolája számára az idei öszön egy-egy pár zsák érett vadalmát (vaczkort), vadkörtét és galagonyát szedetni, és illő áron szállítani? Szives ajánlatok Molnár Lajos igazgatóhoz Istvántelkén, posta Rákos-Palota, Budapest mellett, kéretnek intézteni.

* Gazdasszonyi cikkek és gyümölcskiállítás a Kecskeméten. A kecskeméti-vidéki gazdasági egylet a kecskeméti Nőegylet közreműködése mellett f. évi október hó 1-én gazdasszonyi cikkekéből és gyümölcsből egy részleges tárlatot rendez, mely a múlt őszi közgyűlésen elhatározott évenkénti tárlatok sorát nyitja meg. Ajánljuk olvasóink, különösen a gyümölcstermelők figyelmébe és pedig annál is inkább, mert jutalmul összesen 45 db arany van kitűzve. Ugyan e napon tartatik meg a gazdasági egylet által az évi rendes közgyűlés is.

* A gazda tiz parancsolatja. 1. Az álló vizet és felesleges nedvességet földjeidről vezesd el, hogy kötött s nedves talajon is biztos aratásra számíthass, — más oldalról pedig használj fel minden vizet az öntözésre, hol arra alkalmas van. 2. Szántás mélyen s porhanyítsd az általajt is, hogy a növények gyökereinek a mélyebb rétegek is nyitva álljanak és

hogy ezáltal a növények valamint a túlságos nedvesség, úgy a szárazság káros hatásainak is nagyobb mérvben ellentánni képesek legyenek. 3. Trágyázz lehetőleg minden növény alá, mely a trágyázást megszenved, és trágyázz oly erősen, hogy földjeidről az adott viszonyok között mindig a legnagyobb termésre tarthass számot. 4. Válassz oly vetésforgást, mely után az adott viszonyok közt a lehető legnagyobb termésre számíthatsz. 5. Törekedjél minél előbb egy tagban birni földedet, hogy sok ide-oda járással ne kellessék eltöltened a drága időt. 6. Válassz oly faj marhát tenyésztésre, mely az adott viszonyok közt a legjövődmezőbbnek ígérkezik. 7. Legeltetés helyett fogadd el az istállózást, miáltal a takarmányt képes leszesz jobban értékesíteni és jobb s több trágyát termelni. 8. Termessz vagy végy annyi takarmányt, hogy állataidat jól és gazdagon tarthasd és inkább tarts kevesebbet jól, mint sokat rosszul. 9. Készíts trágyszekert és trágyszekert-kutat, hogy a trágya el ne pocsékolódjék. 10. Pótold a drága emberi és állati erőt hol csak lehet gépekkel és gőzerővel. (Gy. m.)

* Az orsz. magyar kertipar-egyesület f. évi szeptember hó 23-ára Pápa városába hirdetett első alakuló vándorgyűlését nem tarthatja meg; mert az ez időben nagyobb számban rendezett nemzetközi congressusok a hazai közügyek iránt érdekelt közönséget annyira igénybe vették, — az általán nem sikerült gyümölcsstermés pedig a kertészet kedvelőit oly mérvben lehangolta, hogy az ügynek esnék csak tetemes kárára, ha ezen ünnepélyes vándorgyűlés megtartása erőszakoltatnék. Miután azonban az országos magyar kertipar-egyesület megalakulása — az általános közvélemény — és közigazgatási állapotainknál fogva tovább nem halasztható: az alakuló közgyűlés f. évi október 1-ső napján Budapesten a Margitszigeten (felső vendéglő nagy termében) — nem kedvező időjárással a hazai első takarékpénztár nagy termében — fog reggeli 9 órakor — szükség esetében folytatólag következő napon megtartatni; mely gyűlésre a kertipar érdekeltjeinek részvéte kéretik Budapesten, 1876-ki sept. 12.

Az ideiglenes igazgatóság.

* A községi faiskolák állapotáról az 1874. és 1875. évről az ezek rendezésével megbízott miniszteri biztos Lukácsy Sándor terjedelmes jelentést készített, melyből a következő, nevezett kormányközegnek fontos működését kellő világosságba helyező adatokat emeljük ki: A régibb községi faiskolák az 50-es évek végével az orsz. m. kertészeti társulatnak az akkor működő cs. k. urbéri törvényszékekhez intézett felkérése folytán tett közbenjárására a tagosítások alkalmával legnagyobb részt a földesurak által adományoztattak és az akkori közigazgatási közegek erélyes közbenjárásával fejlődésnek indultak, míg az 1860-ki rövid alkotmányos korszak alatt az abszolút kormány elleni tüntetésből nagyrészt feldulva lettek; elfoglalták aztán a községi és felekezeti előjárók és községi, egyházfelekezeti és magán célokra fordítottak. Nevezett miniszternek, 1874. aug. 6-án lett megbízatása idejében rendeltetési céljaiknak megfelelőleg: csak alig néhány községi faiskola kezeltetett; akkor tett intézkedése folytán a már 1875. év elején nyert megbízható jelentések szerint a berendezés-

megindultnak volt tekinthető, az 1876. év május 1-ső napjáig beszámolt jelentések pedig már tetemes javulást mutatnak, a mondott két év adatainak következő összeállítása szerint: 1. Az ország 12 500 községei részére megküldött jelentő ürlapok után jelentést tett: 1874. évről 2161 község, 1875. évről 8845 község megjegyeztetik, hogy Esztergom-, Küküllő-Torontál- és Zarándmegyéből, valamint Köhalm, Medgyes, Szeben és Segesvár székekből egyetlen jelentés sem érkezett, állítólag a küldött jelentő ürlapoknak a postán eltévedése miatt. 2. Új faiskola lett kihasítva: 1874. évben 289 községben 1,109,615 □ öllel, 1875. évben 2169 községben 1,505,216 □ öllel. Megjegyzendő, hogy ezen jelentések május 1-én történt felvétele után, még tetemes mennyiségű új faiskola kihasítása van jelentve. 3. Rendszeres mivélés alá vétetett: 1874. évben 890 községben 1 687,746 □ öl területen 8.670,192 db csemetével. 1875. évben 2583 községben 3.026,839 □ öl területen 8.134,831 db csemetével. 4. Községi faiskola volt összesen: 1874. évben 1888 községben 2.580,191 □ öllel, 1875. évben 6392 községben 5.684,377 □ öllel. (F. É.)

* „A budapesti bortőzsde jogszokásai.“ §. 1. Bor elnevezés alatt csak a szőlőből szűrt s tisztán lefejtett ital értetik, u. m. aszu, szalma, csemegefaj, pecsenye s aszalt borok, melyekhez a pezsgő, ürmös és főtt borok is tartoznak, a mennyiben az anyagra és származási helyre nézve valódiak és szintén tisztára lefejték §. 2. A bor hordókban hectoliterenként vagyis 70 és 35 centiliternyi tartalma palaczkokban és ha más eltérő kikötés nem történt, hordó nélkül, illetőleg a palaczkot hozzáértve, átvitelben, a pinczében, helyben átvéve és átadva adatik és vétetik. §. 3. Ha az adás-vevés ezen kikötés mellett hordóval együtt jött létre, ezen esetben a hordó 6—7 hectoliternyi tartalma, jó tiszta, bizton szállítható, és mindenkor 8 vasabronccsal ellátva, továbbá mértékére nézve, valamely belföldi illetékes hivatal által hitelesítve kell, hogy legyen, azonban a mérték-hitelesítésnek három évnél idősebbnek nem szabad lenni. §. 4. A 3. §. szerinti esetben, ha t. i. az adás-vevésnél hordóval együtt köttetett ki, a mutatkozás és kellőleg igazolandó mértékhiány miatt az áru átvétele napjától számítandó 2 hónap alatt teendő felszólalás és ekkor az igazolt mértékhiány az eladó által teljesen pótlendő, az ezen határidő elteltével a mértékhiány pótlása végett emelt igények nem veendőek tekintetbe. Kátszics, mp. tőzsdei titkár.

* Az 1878-ban tartandó párisi világtárlat érdekében nálunk is országszerte megindult a mozgalom. A földmivélés-, ipar- és kereskedelmi ministerium idei 622 elnöki szám alatt az illetékes testületek és egyletektől — így erdélyi gazdasági egyletünkötől is — e tárgyban véleményt kért, mely felszólítással, valamint az arra adott válaszzal legközelebbi számunkban tüzetesebben fogunk foglalkozni.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Fogaras, Naszód és Torda újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonaárak 100 kilogrammonkénti vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzalogköcsönöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frittól a legmagasabb összegig 5 $\frac{3}{4}$ és 6 $\frac{1}{2}$ % kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 fíton felülieket még előnyösebb módokat mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános

(4) (17-26) „Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, párisutca, 19 sz. saját ház

(Érkezetheti személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1-4 óráig)

Eladó vetőmag.

September elején kezdve eladó mintegy 50—60 hectoliter gondnal tovább kezelt **Mokri búza**; hectolitere zsákostul a nagy-enyedi indóháznál feladva 10 frt 50 kr. o. ért. Ára vagy megküldendő vagy utánvétre kérek meghatalmazást.

Utolsó posta Nagy-Enyed, Maros-Gombás.

(24) (2-3) **Csont Béla,**
gazdatiszt.

U i. Mustra kívánatra bérmentve küldetik.

„VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvárt. (Alapított 1865-ben.)

Forgalmi kimutatása: (1875 december 31.)

Összes bevételek kezdettől
(1865)—1874. év végéig . . . o. é. 19 606,023 frt 99 kr.
Bevétel 1875-ik évben . . . o. é. 2 602,042 frt 73 kr.
összesen . . . o. é. 22 208,066 frt 72 kr.
Kifizetett károk kezdettől
(1865)—1874-ik év végéig o. é. 6 680,656 frt 27 kr.

Kifizetett károk 1875-ik évben . . . o. é. 793,469 frt 47 kr.
összesen . . . o. é. 7.474.125 frt 74 kr.

Kiosztott nyeresemény kezdettől
1875-ik év végéig . . . o. é. 439,738 frt 69 kr.
Évi díjbevételek . . . o. é. 1.000,000 frt — kr.

BIZTOSÍTÁSOKAT FOGAD EL:

a) tüzkárok ellen (ha villám-csapás által okozottak is) épületekre, gyárakra, keszletekre, ingókra stb.
b) jégkárok ellen, teljes kártérítéssel;

c) az ember életére, minden módzatokban — és közvetlül
d) a túlélési csoport biztosításokat.

A folyamatban lévő széna és gabonakészlet — biztosítási idényre különösen is felhívják a közönség figyelmét. Biztosítatnak ugyanis tűz ellen mindenféle gabonaművek, asztalokban vagy csűrőkben, úgy takarmányok is szabad ég- vagy fedél alatt. Nagyobb összegű biztosításoknál, melyeknél, kik jében is biztosítottak és káruk nem volt, vagy olyanoknál, kik épületeiket is együttesen adják fel — különös kedvezmények nyújtatnak.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a cséplőgépek használata naponként általánosabb lett, minek folytán az elcséplés az eddiginél gyorsabban történik, a „Victoria“ azon kedvezményt léptette életbe, hogy azon felektől, kik gabonáikat géppel csépelltetik, egy havi tartamra is fogad el aránylagos díj mellett biztosítást.

Elcséplés után a biztosítás — ha a rakodási hely és idő bejelentetik; a szemre is kiterjed.

Az ügynökök utasítva vannak, a közönségnek minden felvilágosításokkal, nyomtatványokkal szolgálni, a biztosításokat felvenni és esetleges kívánságokat ide bejelenteni.

Központi iroda: Kolozsvárt, fűtér 26-ik szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grätz, Prága, Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt kötelezettségének mindég hiven és pontosan megfelelt, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

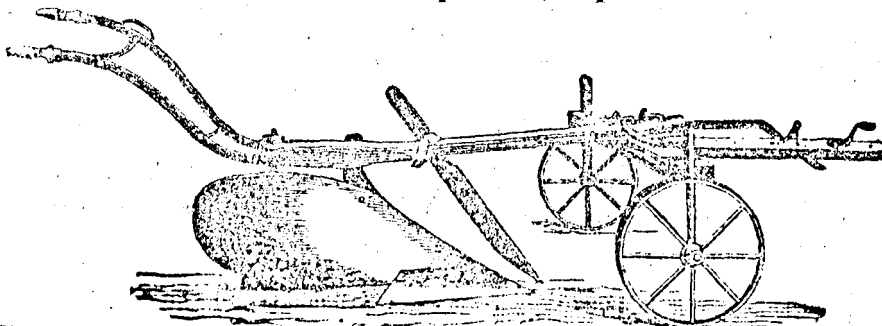
(1)

(19-26)

„VICTORIA“ biztosító társaság.

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitiűnő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(19-26)

Tauffer Ferencz

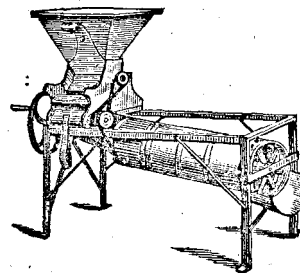
Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezettü vert vasból készült cséplőgépeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkolyválasztó és különböző szelelő rostáit **kedvező fizetési feltételek** mellett.

(3)

(38—52)

Az eredeti Máver-féle TRIEURÖK

(20)

(3—4)

konkoly és búkköntől
vagy kívánatra egyszerre
konkoly, búkköny és zabtól is a búzát vagy rozsot tisztítják tökéletesen.

Jó t á l l á s

a legtisztább búzáért, hulladék egy jó búza szem nélkül, legnagyobb munkaképasság.
legolcsóbb árak

készpénzben vagy időre

GROSSMANN J.-nél

Budapest. váci körút 34. szám.

Lóerejű cséplőgépek, „Aspirations tarares“ gabonatisztító gépek, fecskendők és szivattyúk raktára.

P i a c z i á r a k.

A h é t i v á s á r		Egy hectolter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi kőb3l)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
h e y e	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
á r a k r a j c z á r o k b a n											
Beszterce	sept. 25.	560	380	380	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	aug. 5.	720	520	440	340	180	400	—	—	—	36
Csik-Szereda	sept. 13.	834	692	550	450	200	500	400	180	125	32
Décs	sept. 19.	780	360	880	—	180	450	520	155	450	32
Déva	sept. 9.	900	730	700	480	1000	530	460	150	136	30
Erzsébetváros	sept. 16.	620	480	400	—	220	—	230	140	300	34
Gy.-Sz.-Miklós	sept. 16.	775	550	425	425	270	425	205	40	—	32
Fogarás	sept. 9.	720	460	400	—	220	440	250	130	360	36
K.-Fehérvár	sept. 16.	800	610	550	—	300	450	340	170	300	36
Kolozsvár	sept. 21.	745	550	470	—	180	360	220	150	360	40
M.-Vásárhely	sept. 21.	548	340	356	—	190	300	200	80	325	34
Naszód	máj. 9.	540	540	550	330	280	425	150	110	125	30
Nagy-Enyed	sept. 14.	775	625	500	—	250	425	215	60	444	36
N.-Szében	sept. 19.	670	540	430	—	250	430	170	—	350	37
S.-Sz.-György	sept. 18.	740	600	400	350	170	450	180	60	210	30
Szamosújvár	sept. 18.	795	425	430	—	245	430	300	75	400	30
Sz.-Régen	sept. 14.	690	505	520	320	255	370	310	120	220	32
Sz.-Udvarhely	sept. 19.	780	560	520	—	250	433	150	50	200	32
Torda	juni. 5.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	sept. 16.	790	580	500	—	—	500	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	s z e r i h i r d e t é s k o r											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
3/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
5/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
7/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

T A R T A L O M :

Értesítés. — Műkedvelés a pomológiában. —

Társalgó. Választmányi ülés 1876 aug. 7-én

— A bennünket érdeklő szegedi kitüntetések

— Egyveleg. — Hirdetések. — Piacziárak.